

Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

adres

Zwarte Woud 2
3524 SJ, Utrecht

telefoon

030 753 99 00

e-mail

bestuur@kinderopvang.nl

web

www.kinderopvang.nl

Datum 26 augustus 2015

Betreft Rondetafelgesprek Nieuwe Financieringssystematiek Kinderopvangtoeslag

Geachte dames en heren,

Brancheorganisatie Kinderopvang dankt u hartelijk voor de uitnodiging voor het rondetafelgesprek nieuwe financieringssystematiek kinderopvangtoeslag van 2 september a.s. Het voorstel van het kabinet heeft grote consequenties voor ondernemers, ouders, kinderen en overheid.

Onduidelijk: welk probleem wordt opgelost?

De stelselwijziging die voorligt is omvangrijk en complex. Het is voor ons onduidelijk welk probleem met dit draconische plan moet worden opgelost. Een uitgebreide vraagstelling hierover aan het ministerie is tot op heden niet beantwoord.

Het plan moet fraude reduceren, maar wat is de omvang en aard van dit probleem? Uitgaande van circa 40 miljoen euro per jaar op een totaal bedrag van 1.8 miljard euro kinderopvangtoeslag levert een fraudepercentage op van zo'n 2 procent. Fraude tot 0 reduceren is helaas onmogelijk.

Ook vereenvoudiging voor ouders is een reden voor de stelselwijziging, maar tachtig procent van deze ouders vindt het huidige systeem goed werkbaar. Dat blijkt uit onderzoek van Stichting Voor Werkende Ouders. Dat lijkt misschien nog niet goed genoeg, maar een hogere score bij dit soort systemen is een illusie. De bijlage bevat een schematische weergave van de huidige en mogelijk toekomstige situatie. Waarbij het toekomstige systeem ingewikkelder dreigt te worden en minder direct contact mogelijk maakt tussen de ouder en de kinderopvangorganisatie.

Veel verbeteringen al gerealiseerd

De afgelopen jaren zijn al veel stappen gezet om het huidige stelsel verder te vereenvoudigen en fraude tegen te gaan: het één rekeningnummer-principe bij de Belastingdienst, het systematisch werken met Burgerservicenummers en het feit dat ouders nu tot slechts drie maanden na de start van de kinderopvang toeslag kunnen aanvragen. Van belang is nu het huidige, sterk verbeterde systeem te evalueren met de geplande beleidsdoorlichting die dit najaar naar uw Kamer wordt gestuurd.

Stelselwijziging omvangrijker dan PGB

Bij een gecompliceerd ICT-traject moet vast staan dat het voor alle betrokkenen voordelen oplevert en dat de implementatie vlekkeloos verloopt. Een bijna onmogelijke opgave als we alleen al kijken naar de eerdere ervaring met de stelselwijziging rondom de persoonsgebonden budgetten. Bij kinderopvangtoeslag geldt dat de invoering van deze stelselwijziging omvangrijker is.

Kinderopvangtoeslag	Persoonsgebonden budgetten
440.000 huishoudens	130.000 PGB houders
7.704.000 facturen (jaarbasis)	3.000.000 facturen (jaarbasis)

Zoals de Nationale Ombudsman in het recente rapport over de PGB's concludeert moet juist niet het systeem, maar de mens leidend zijn. Met het huidige kabinetsplan dreigt het tegenovergestelde te gebeuren.

Risico 1: minder menselijk

In het plan voor directe financiering wordt de klant-leveranciersrelatie doorgesneden en verdwijnt de huidige, zeer fijnmazige en persoonlijke debiteurensystematiek. Twee maal per dag ziet de ondernemer de ouder/verzorger waardoor eventuele betalingsachterstanden met de ouder worden besproken en betalingsregelingen worden getroffen. In de nieuwe situatie komen er schakels tussen en zijn ouder en ondernemers volledig afhankelijk van DUO, een uitvoeringsorganisatie op afstand. Mogelijk gevolg: voor ouders met oplopende betalingsachterstanden, die verband houden met systeem problemen, wordt de opvang eerder stop gezet. Met name voor sociaal-economisch kwetsbare groepen kan dit tot desastreuze gevolgen leiden en kan geen maatwerk meer worden geboden. Dit gaat ten koste van de toegankelijkheid van de opvang.

Daarnaast neemt voor ouders de flexibiliteit van opvang af. We zien dagelijks ouders die de volgende dag met de opvang van hun kinderen willen starten. In het nieuwe stelsel moet de ondernemer op financiering vanuit DUO wachten. De ouder moet tevens maandelijks in een zogenaamde digitale portemonnee de betaling autoriseren. Wat gebeurt er nu als de ouder dit niet doet of vergeet? Ook op deze vraag hebben we van het ministerie nog geen antwoord gekregen.

Risico 2: grip op debiteurenrisico kwijt

De ondernemer is de grip op het debiteurenbeleid kwijt en dient in veel gevallen de opvang voor te financieren. Wanneer betalingsachterstanden oplopen bij DUO, moeten kinderopvangorganisaties maandelijks een bedrag van - naar schatting - 200 miljoen euro voorfinancieren. Organisaties gebruiken deze ontvangsten om vooral de salarissen van te betalen, dit bedraagt ruim 70 van de totale kosten. Al met een week vertraging ontstaan voor veel organisaties direct liquiditeitsproblemen waardoor de organisaties niet meer aan verplichtingen kunnen voldoen en waardoor een overbruggingsfinanciering van circa 200 miljoen euro noodzakelijk is. Uit het Brancherapport Kinderopvang 2014 blijkt dat zeer veel ondernemingen niet meer voldoen aan de minimumeisen van solvabiliteit en liquiditeit. Gemiddeld is het bedrijfsresultaat per onderneming bijna 150.000 euro negatief. Banken hebben ons al laten weten dat zij deze benodigde liquiditeit niet gaan verstrekken. Simpelweg omdat deze sector in een zogenaamd risicoprofiel valt.

Deze risico's zijn kostbaar en vergen veel administratieve handelingen. Een dergelijk systeem waarin de klant-leveranciersrelatie van overheidswege wordt doorbroken en het debiteurenrisico niet meer beïnvloedbaar is door de ondernemer, moet naar onze mening simpelweg leiden tot een politiek 'no-go'.

Risico 3: grote ICT afhankelijkheid

De ICT-problematiek is nog het meest kwetsbare element van het nieuwe stelsel. Op tal van andere terreinen van betalingsverkeer tussen overheid en burgers blijkt dat (te snelle) invoering van computergestuurde systemen leidt tot ernstige complicaties. Zoals verkeerd geschatte voorschotten, betalingsachterstanden en eindeloos durende verrekeningen. De minister verwijst in zijn brief naar een soortgelijk systeem dat dit najaar in het Verenigd Koninkrijk wordt geïmplementeerd. Het is belangrijk de eerste

uitkomsten van deze introductie mee te nemen alvorens we zelf onomkeerbare stappen gaan zetten met alle gevolgen van dien.

Het plan staat haaks op de huidige ambities van het Rijk om over te gaan tot verdere decentralisatie waarbij overheidsdiensten dichterbij de burger worden gebracht. Dan is het onbegrijpelijk dat de huidige relatie tussen ouder en kinderopvangorganisatie onnodig complex wordt gemaakt.

Oplossingen

In het huidige systeem kunnen verbeteringen aangebracht worden om het voor ouders verder te vereenvoudigen en fraude tegen te gaan. Hiervoor is geen kostbare en ingrijpende stelselwijziging nodig.

- Financieringssystematiek, uitgaande van een vastgesteld inkomen van twee jaar geleden (T-2).
- Partnerovereenkomst Belastingdienst: de Belastingdienst heeft samen met kinderopvangorganisaties een overeenkomst ontwikkeld, POBR1. Ouders kunnen de kinderopvangtoeslag rechtstreeks over laten maken op de rekening van de organisatie. Ook worden ouders sneller geattendeerd op eventuele fouten in hun aanvraag voor kinderopvangtoeslag. Dit levert gemak op voor ouders en fraude wordt sneller gesignaleerd. De eerste resultaten worden zowel door de sector als Belastingdienst als positief ervaren. Een afgeleide versie hiervan kan gemakkelijk binnen het huidige stelsel uitgerold worden.

Directe financiering kent qua vorm en aanpak vele gelijkenissen met de stelselwijziging rondom de persoonsgebonden budgetten. Een tweede PGB-affaire kunnen we ons niet veroorloven. Onze sector is net begonnen aan een financiële herstelfase waarbij ouders, kinderen en organisaties vooral gebaat zijn bij rust in de sector.

Graag lichten wij bovenstaande punten nader toe tijdens het rondetafelgesprek op 2 september.

Met vriendelijke groet,

L.W. Houwen
Voorzitter

Huidige situatie kinderopvangtoeslag versus kabinetsplan: meer stappen en minder direct contact

Legenda infosheet Directe Financiering

Huidige situatie

1. Ouder en kinderopvangorganisatie sluiten contract
2. De kinderopvangorganisatie stuurt factuur voor de kinderopvang, de ouder betaalt. Bij betalingsachterstanden of vragen over de factuur vindt rechtstreeks contact plaats tussen ouder en organisatie.
3. Ouder vraagt bij Belastingdienst kinderopvangtoeslag aan en ontvangt een beschikking. De Belastingdienst betaalt kinderopvangtoeslag uit.
4. Bij wijzigingen ontvangt ouder van de organisatie een nieuw contract en een aangepaste factuur. Ook geeft de ouder de wijziging door aan de Belastingdienst. De Belastingdienst stuurt een nieuwe beschikking en betaalt de kinderopvangtoeslag uit.
5. De kinderopvangorganisatie levert aantal uren kinderopvang per kind per jaar aan bij de Belastingdienst. De Belastingdienst berekent de definitieve kinderopvangtoeslag en stuurt de ouder een definitieve beschikking. De ouder moet eventueel terugbetalen of ontvangt toeslag.

2018

1. Ouder en kinderopvangorganisatie sluiten een contract af.
2. De kinderopvangorganisatie stuurt contract naar DUO. DUO stuurt ouder een beschikking. Ouder controleert deze en stuurt de beschikking terug aan DUO.
3. De kinderopvangorganisatie plaatst de factuur in de digitale portemonnee.
4. Ouder accordeert de maandelijkse factuur.
5. Ouder betaalt ouderbijdrage aan DUO, DUO betaalt de kinderopvangorganisatie.
6. Ouder geeft een wijziging door aan de kinderopvangorganisatie, de kinderopvangorganisatie geeft de wijziging door aan DUO en stuurt de ouder een nieuw contract. De kinderopvangorganisatie plaatst de factuur in de digitale portemonnee. De ouder betaalt de ouderbijdrage aan DUO en DUO betaalt de kinderopvangorganisatie.
7. Onduidelijkheid over debiteurenrisico.
8. Kinderopvangorganisatie levert maandelijks het aantal uren kinderopvang per kind aan. Onduidelijkheid over eindafrekening overheidsbijdrage.